

Scenariusz zajęć w oparciu o sztukę Beniamina M. Bukowskiego „Miasto”

Autor: Marta Bojarska

Typ zajęć: warsztaty do tekstu dramatycznego

Wiek uczniów: 13-15 lat

Czas: 90-120 minut

Temat: W podążaniu za zmianą

Wstęp

Warsztaty adresowane są do młodzieży, która poznała tekst sztuki „Miasto” lub obejrzała spektakl zrealizowany na jej podstawie. Celem warsztatu jest stworzenie przestrzeni do poznania i analizowania najważniejszych problemów dramatu oraz pobudzenie do kreatywnego działania w ramach omawianych zagadnień. Podczas warsztatów zostanie najpierw poruszony temat tytułowego miasta, by w dalszej kolejności skupić uwagę wokół problemów wynikających ze zmiany. W sztuce kilkakrotnie pojawia się stwierdzenie: „Są różne rzeczy, których nie pamiętają dorośli, na przykład – Strach przed zmianą”. Wszystkie działania podczas warsztatów będą prowadziły do tego, by w finale grupa zmierzyła się z tym zdaniem.

Materiały:

szary papier, kartki A4, taśma malarska, czarne markery, kolorowy papier samoprzylepny, mała piłka.

Działania twórcze

1. Poznajmy się | 5 minut

Prowadzący zaprasza młodzież do zajęcia miejsc w kole. Osoby po kolei przedstawiają się i mówią nazwę jednego miasta, które lubią.

2. Rozgrzewka | 10 minut

Uczestnicy zostają zaproszeni do spaceru po sali. Ich zadaniem jest wypełnienie całej przestrzeni i wyobrażenie sobie drogi (np. do szkoły, sklepu) przez zatłoczone miasto, gdzie każdy stara się wygospodarować miejsce dla siebie. Prowadzący podaje komunikaty: **CZERWONE**, czyli stop – uczestnicy muszą się zatrzymać, i **ZIELONE** – uczestnicy mogą maszerować dalej. Powtarza komunikaty kilka razy.

Spacer nadal trwa, nauczyciel prosi, żeby uczniowie poruszali się w konkretny sposób, np. jak rodzina na spacerze w parku, jak osoba spóźniona do pracy, jak staruszka, jak kobieta z małym dzieckiem i zakupami, jak kieszonkowiec itp.

Kolejne zadanie – nadal podczas marszu – polega na rzucaniu do siebie nawzajem piłki. Każdy uczestnik, do którego trafi piłka, mówi głośno dowolne skojarzenie z miastem, a następnie odrzuca ją do kolejnej osoby. Skojarzenia nie mogą się powtarzać. Gra toczy się do momentu, w którym piłka trafi do wszystkich.

3. Tworzenie miasta idealnego | 25 minut

Przygotowanie:

Prowadzący wspólnie z młodzieżą rozkłada na podłodze arkusze szarego papieru, które skleja taśmą malarską. Zadanie polega na stworzeniu bardzo dużej powierzchni do rysowania (papier może zajmować całą podłogę w sali; powinno być minimum tyle arkuszy, ilu jest uczestników). Każda osoba otrzymuje czarny marker.

*Miasto też wpuszczę do pokoju.
Zbuduję w pokoju miasto, a w mieście
Będzie wszystko, czego potrzeba
I co tylko może wam przyjść do głowy.*

Zadanie:

Na wielkim arkuszu papieru uczniowie rysują plan miasta idealnego. Prowadzący prosi uczestników, żeby pomyśleli, co chcieliby w mieście zbudować, co powinno się w nim znaleźć, by było doskonale (ale nie sugeruje konkretnych miejsc). Wszyscy tworzą jedno miasto, więc ważne jest uwzględnienie również tego, co rysują inni, ponieważ w pewnym momencie rysunki się ze sobą spotkają.

*Bardzo nie lubię zmieniać tego, co raz zostawiłem.
Przyzwyczailem się, że rzeczy czekają na mnie tak, jak je zostawiłem.*

Po 10 minutach rysowania nauczyciel ogłasza zmianę – wszyscy przerywają swoją pracę, zamieniają się miejscami (np. zgodnie z ruchem wskazówek zegara) i kontynuują rysunek kogoś innego. Prowadzący oznajmia, że rysowanie potrwa jeszcze 10 minut. Kiedy ten czas upłynie, nauczyciel rozdaje uczestnikom po 5 kolorowych naklejek (np. wcześniej wycięte kropki z papieru samoprzylepnego). Każdy podpisuje je swoim imieniem. Uczniowie oglądają cały plan i wybierają 5 miejsc, które najbardziej pasują im do wizji idealnego miasta, przyklejając tam swoje naklejki.

Rozwinięcie:

Jeśli czas na to pozwoli, w zadaniu można wykorzystać również kartony, pudełka, tekturowe rolki, tekturę falistą itp., czyli materiały, dzięki którym uczestnicy mogliby stworzyć nie tylko plan, ale i makietę idealnego miasta. Stworzony wspólnie plan (makieta) znajduje się w sali przez cały czas trwania warsztatów, więc może posłużyć także jako scenografia do finałowych etiud.

Podsumowanie zadania – uczestnicy siadają w kręgu, prowadzący może zadać uczniom kilka pytań, np.:

- Jakie miejsca zaznaczyli na mapie i dlaczego? Czy pojawiły się na mapie miejsca najchętniej wybierane, takie, gdzie jest najwięcej kropek? Dlaczego akurat te?
- Jakie miasto jest dla nich idealne?
- Co w projektowaniu miasta było najciekawsze, a co najtrudniejsze?
- Jak się czuli, kiedy w trakcie rysowania zostali poproszeni o zmianę miejsca? Czy po zmianie miejsca zaczęli rysować coś innego (dostosowali się do nowego miejsca) czy kontynuowali swój plan, tylko gdzie indziej?

W trakcie rozmowy mogą nasunąć się zupełnie inne pytania, a uczestnicy mogą skupić się na innych elementach zadania – warto podążyć w rozmowie za młodzieżą i dać jej przestrzeń do wypowiedzenia swoich spostrzeżeń i wniosków. Ważne, żeby na koniec zadać pytanie o zmianę, ponieważ w ten sposób przejdziemy do kolejnego zadania.

4. Praca w grupach – dyskusja o ZMIANIE | 15 minut

Uczestnicy zostają podzieleni na grupy (po 4–5 osób) przy pomocy losów (np. każda osoba losuje karteczkę z nazwą miasta – Paryż, Warszawa, Nowy Jork, Madryt, Berlin) lub poprzez odliczanie (młodzież odlicza po kolei do 4 lub 5 w zależności od tego, ile będzie zespołów). Każda grupa otrzymuje kartkę i tworzy mapę myśli na temat zmiany.

Nauczyciel może zadać uczestnikom pytania pomocnicze (w zależności od tego, jak przebiegają dyskusje w grupach oraz czy uczniowie potrzebują naprowadzenia na temat):

- Czym jest zmiana?
- Jaka jest zmiana: dobra/zła, potrzebna/niepotrzebna, łatwa/trudna?
- Gdzie i kiedy możemy zobaczyć zmianę?

Krótkie podsumowanie dyskusji – każda grupa prezentuje najważniejsze wnioski z rozmowy.

Podsumowanie

Etiuda teatralna „Zmiana” | 35 minut

Są rzeczy, których dorośli nie pamiętają, i jak już mówiłem, jedną z nich jest lęk przed zmianami. Dorośli też się ich boją, ale lęk dorosłych jest inny, mniejszy. Mówi się, że to dorośli są poważni, a dzieci niepoważne, ale byłem do tej pory i jednym, i drugim – i daję słowo – to nie jest prawda. Dorośli mogą wiedzieć więcej i częściej mieć rację, ale to dzieci wszystko traktują poważniej. Kiedy jest się mniejszym, wszystko dookoła jest większe. Siłą rzeczy podobnie jest z emocjami.

Każda grupa ma za zadanie stworzyć lalkę, która będzie symbolem zmiany. Młodzież ma do dyspozycji arkusze szarego papieru, taśmę malarską i markery. Z pomocą lalek przygotowują krótkie etiudy, których tematem jest osvajanie zmiany lub zaprzyjaźnianie się z nią. Żeby urozmaicić zadanie, prowadzący może zaproponować zamianę, czyli przygotowanie etiudy w tym samym zespole, ale z wykorzystaniem lalki innej grupy.

Grupy po kolei odgrywają swoje etiudy, każda prezentacja powinna zostać nagrodzona brawami. Na koniec wspólna rozmowa o wszystkich etiudach i podsumowanie całych warsztatów.

Rozwinięcie

Obiecywanie, że jako dorośli na pewno czegoś nie zrobimy. Albo przeciwnie, że zrobimy coś, jak tylko dorośniemy. W chwili, w której to sobie obiecujemy, jesteśmy przekonani, że tak się stanie. Ale, niestety, jestem teraz dorosły i pamiętam tylko, że coś podobnego sobie obiecywałem. I nie pamiętam, co to było, więc choćbym chciał, nie mogę dotrzymać słowa.

Jeśli uczestnicy chętnie angażowali się w działania, a temat warsztatów im się podobał, prowadzący może zaproponować dodatkowe zadanie domowe nawiązujące do bohatera dramatu (Niedorośli/Dorośli):

Uczeń pisze list do dorosłego siebie, zapisuje wszystko, czego nie chce zapomnieć z dzieciństwa, i to, o czym chce pamiętać jako dorosły. Opisuje, czego nie chciałby w sobie zmieniać mimo upływu lat, ale również co chciałby, żeby się zmieniło (rozwinęło, polepszyło). Nauczyciel prosi o włożenie listu do koperty, zaadresowanie do siebie i schowanie tam, gdzie prawdopodobnie uczestnik zajrzy, np. przy przeprowadzce.

W scenariuszu wykorzystano fragmenty sztuki „Miasto” Beniamina M. Bukowskiego, opublikowanej w 47. zeszytce „Nowych Sztuk dla Dzieci i Młodzieży” wydanym przez Centrum Sztuki Dziecka w Poznaniu.

